

II Ca 1159/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2020 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Ewa Blumczyńska

Sędzia Tomasz Żak

Sędzia Anna Kulczewska - Garcia

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2020 roku w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa małoletnich J. N. i K. N. (1) reprezentowanych przez matkę K. K. (1)

przeciwko R. N. (1)

o alimenty

na skutek apelacji wniesionej przez powodów od pkt I ppkt 2 i 5

i pozwanego od pkt I ppkt 1 i 4 wyroku Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto

w Poznaniu

z dnia 04 czerwca 2019 r. sygn. akt IV RC 356/18

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

1. w pkt 1 zasądzoną kwotę alimentów podwyższa do kwoty po 1 000 zł na rzecz każdego z powodów,

2. w pkt 4 opłatę sądową podwyższa do kwoty 1 200 zł,

II. Oddala apelację pozwanego w całości i w pozostałym zakresie apelację powodów;

III. Zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 1 350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Tomasz Żak Ewa Blumczyńska Anna Kulczewska – Garcia

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 września 2018 r. małoletni J. N. i K. N. (1) reprezentowani przez matkę K. K. (1) wystąpili przeciwko R. N. (1) z żądaniem zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz rent alimentacyjnych w kwocie po 1.300 zł na każdego powoda, poczynając od września 2018 r. oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wyjaśniono, że małoletni powodowie mieszkają wraz z matką w mieszkaniu komunalnym. Matka małoletni jest z wykształcenia logistyką, jednak obecnie jest bezrobotna. Swoje miesięczne możliwości zarobkowe

ocenia na kwotę 3.000 – 4.000 zł. Wskazano, że łączne miesięczne koszty utrzymania powodów wynoszą około 5.200 zł. Z kolei pozwany z zawodu jest mechanikiem silników okrętowych. Pracuje jako przedstawiciel handlowy z wynagrodzeniem w kwocie 4.000 – 5.000 zł netto miesięcznie.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o zawieszenie postępowania oraz o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu wyjaśniono, że pomiędzy rodzicami małoletnich toczy się sprawa o powierzenie władzy rodzicielskiej, ustalenie miejsca pobytu małoletnich. Podano, że małoletnie dzieci pozostają pod opieką naprzemienną rodziców.

Pozwem z dnia 10 października 2018 r. małoletni J. N. i K. N. (1) reprezentowani przez ojca R. N. (1) wystąpili przeciwko K. K. (1) o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz renty alimentacyjnej w kwocie po 300 zł miesięcznie na każdego powoda oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wyjaśniono, że aktualnie małoletni nie mają ustalonego miejsca pobytu, a opiekę nad nimi aktualnie sprawuje ich ojciec. Miesięczny koszt utrzymania dzieci uwzględniając środki pochodzące z programu 500+ ojciec małoletnich oszacował na kwotę 300 zł na każde dziecko. Ojciec małoletnich uzyskuje miesięczny dochód w kwocie 3.200 zł netto miesięcznie. Z kolei pozwana z wykształcenia jest logistyką, zatrudniona była w M. a następnie w C. osiągając dochód w kwocie 4.300 zł. Pracowała także za granicą uzyskując miesięczne wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu wyjaśniono, iż opieka nad dziećmi nie jest sprawowana przez ich rodziców naprzemiennie, a małoletni syn i córką mieszkają z matką, pod której opieką pozostają. Z kolei ojciec małoletnich utrzymuje z nimi kontakt w co drugi weekend od soboty godz. 8.00 do niedzieli do godz. 18.00 oraz odbiera je z przedszkola około raz w tygodniu.

Sprawa o alimenty z powództwa małoletnich J. N. i K. N. (1) przeciwko K. K. (1) została zarejestrowana pod sygn. IV RC 393/18, a następnie połączona ze sprawą IV RC 356/18 celem łącznego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2019 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu:

I. w sprawie z powództwa mał. J. N. i mał. K. N. (1) reprezentowanych przez przedstawiciela ustawowego K. K. (1) przeciwko R. N. (1):

1. zasądził od pozwanego R. N. (1) na rzecz powodów J. N. ur. (...) i K. N. (1) ur. (...) rentę alimentacyjną w kwocie po 700 zł miesięcznie na każde dziecko, łącznie 1.400 zł miesięcznie płatną do rąk matki powodów K. K. (1) z góry do dnia 10-tego każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat od dnia 11 września 2018 r.;

2. w pozostałym zakresie powództwo oddalił;

3. wyrokowi w punkcie 1. nadał rygor natychmiastowej wykonalności;

4. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu kwotę 840 zł tytułem opłaty;

5. wzajemnie zniósł koszty zastępstwa procesowego;

II. w sprawie z powództwa mał. J. N. i mał. K. N. (1) reprezentowanych przez przedstawiciela ustawowego R. N. (1) przeciwko K. K. (1):

1. oddalił powództwo;

2. odstąpił od obciążenia pozwanej kosztami procesu.

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia są następujące ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego poczynione na dzień wyrokowania:

Małoletnia J. N. ur. (...) oraz małoletni K. N. (1) ur. (...) pochodzą z nieformalnego związku R. N. (1) i K. K. (1)

Małoletni mieszkają wraz z matką w mieszkaniu komunalnym. Na miesięczne koszty utrzymania zajmowanego mieszkania składają się: czynsz (900 zł), prąd (160 zł/2 miesiące), Internet i telewizja (66 zł), - łącznie 1 046 zł (po około 350 zł w przeliczeniu na jednego domownika). Małoletni powodowie chodzą do przedszkola, którego koszt wynosi około 220 zł miesięcznie na każde dziecko. W przedszkolu małoletni mają zapewnione m.in. częściowe wyżywienie. Na pozostałe miesięczne koszty utrzymania każdego z małoletnich powodów składają się: koszt wyżywienia (400 - 500 zł), odzieży i obuwia (100 - 200 zł), środków czystości i kosmetyków (50 zł) oraz rozrywki (100 zł). Małoletnia powódka uczęszcza na dodatkowe zajęcia z lyżwiarstwa (100 zł). Z kolei małoletni powód z uwagi na stan zdrowia nie gra już w piłkę, jednak wymaga dodatkowej opieki medycznej, co generuje miesięczny koszt w kwocie 100 zł. Łączny miesięczny koszt utrzymania każdego z małoletnich powodów opiewa na kwotę co najmniej około 1.400 zł.

Pozwana prowadzi własną działalność gospodarczą pod firmą (...). Matka dzieci do dnia 08.06.2018 r. zatrudniona była w M. na stanowisku specjalisty ds. inwentaryzacji ze średnim wynagrodzeniem netto w kwocie około 2.700 zł. Z kolei od 13.06.2018 r. do 16.07.2018 r. zatrudniona była w (...) sp. z o.o. sp. k. na stanowisku pomocnika inwentaryzacji, w którym to okresie zarobiła łącznie 11.326,92 zł brutto. W 2017 r. pozwana uzyskała łączny roczny dochód brutto w kwocie 68.136,82 zł, z kolei w 2018 r. w kwocie 31.632,36 zł brutto. Pozwana w dniu 14 stycznia 2019 r. zawarła umowę o pracę - została zatrudniona na stanowisku specjalisty ds. księgowości z wynagrodzeniem w wysokości 3.500 zł brutto.

Pozwana w znacznie większym zakresie dokłada osobistych starań w wychowanie i utrzymanie dzieci aniżeli pozwany.

R. N. (1) w 2017 r. uzyskał łączny roczny dochód w wysokości 67.963,33 zł brutto, z kolei w 2018 r. w kwocie 56.023,33 zł. Zatrudniony jest w A. na stanowisku przedstawiciela handlowego. Nadto otrzymuje pomoc finansową od rodziny w kwocie 2.000 zł miesięcznie.

Pozwany mieszka w wynajmowanym mieszkaniu w K.. Na miesięczny koszt utrzymania zajmowanej nieruchomości składają się: czynsz najmu (1.000 zł) oraz koszty eksploatacji mieszkania i kablówki (514 zł).

Pozwany w dniu 25 października 2018 r. zawarł umowę pożyczki, na mocy której pożyczył 1.700 zł. Pozwany spłaca także 2 kredyty, których raty opiewają na kwoty 638 zł oraz 770 zł. Regularnie widuje się z dziećmi, podczas których to kontaktów ponosi koszty ich utrzymania.

Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu postanowieniem z dnia 22 lutego 2019 r. wydanym w sprawie sygn. IV Nsm 778/18 na czas trwania postępowania ustalił miejsce pobytu małoletnich J. N. i K. N. (1) w każdorazowym miejscu zamieszkania ich matki K. K. (1) oraz uregulował kontakty R. N. (1) z dziećmi w ten sposób, że będzie on spotykał się z nimi:

- w każdy wtorek i czwartek, kiedy to odbierze małoletnie dzieci z przedszkola o godz. 16.30 do godz. 19.00, kiedy to odwiezie małoletniego dzieci do miejsca ich zamieszkania, bez obecności matki dzieci i poza miejscem zamieszkania dzieci,
- w każdy pierwszy, trzeci i piąty weekend miesiąca, od piątku, kiedy to odbierze małoletnie dzieci o godz. 17.00 z miejsca ich zamieszkania do godz. 18.00 w niedzielę, kiedy to odwiezie małoletnie dzieci do miejsca ich zamieszkania, bez obecności matki i poza miejscem zamieszkania dzieci.

Przy powyższych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie małoletni powodowie działający przez matkę wystąpili przeciwko ojcu z żądaniem zasądzenia rent alimentacyjnych w kwocie po 1.300 zł miesięcznie na każdego powoda.

Podstawę prawną zgłoszonego żądania stanowił art. 133 § 1 k.r.o., w świetle którego rodzice zobowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie samodzielnie się utrzymać, chyba, że dochody z jego majątku wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

Ustalając rozmiar ciążącego na pozwanym obowiązku alimentacyjnego należy kierować się dyrektywami zawartymi art. 135 § 1 i § 2 k.r.o., w świetle których zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, przy czym wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie samodzielnie się utrzymać, może polegać w całości albo w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub wychowanie uprawnionego. Górną granicę obowiązku alimentacyjnego zawsze stanowią możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego do alimentacji.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że miesięczny koszt utrzymania każdego z małoletnich powodów wynosi około 1.400 zł w skali miesiąca.

Deklarowane przez pozwanego zarobki to około 3.300 zł miesięcznie, niemniej jednak zważywszy na jego doświadczenie zawodowe nie wykorzystuje on w pełni swoich możliwości zawodowych. Pozwany otrzymuje pomoc finansową od rodziny, w kwocie około 2.000 zł miesięcznie. Jako miesięczne koszty utrzymania pozwany wskazał utrzymanie mieszkania w kwocie 1.500 zł oraz zobowiązania kredytowe w wysokości 1.340 zł. Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę zobowiązań kredytowych ojca małoletnich, ponieważ zobowiązanie alimentacyjne winno być regulowane przez zobowiązanego w pierwszej kolejności, a część z nich miała zostać wkrótce spłacona.

Możliwości zarobkowe matki powodów są podobne do możliwości zarobkowych pozwanego (3.000 – 4.000 zł miesięcznie).

Zdaniem Sądu Rejonowego pozwany winien i może łożyć na utrzymanie małoletnich dzieci renty alimentacyjne w kwocie po 700 zł na każde dziecko, co stanowi połowę kosztów utrzymania zarówno syna, jak i córki pozwanego. W ocenie Sądu I instancji pozwany nie jest w stanie więcej łożyć na dzieci. Nadto R. N. (1) spędza z dziećmi dużo czasu, a zatem część swojego obowiązku alimentacyjnego wykonuje osobiście.

Z uwagi na powyższe Sąd Rejonowy orzekł jak w punkcie I.1. zaskarżonego wyroku. Alimenty zostały zasądzone od dnia wniesienia pozwu. Sąd I instancji oddalił powództwo przeciwko R. N. (1) w pozostałym zakresie.

Z kolei w odniesieniu do powództwa przeciwko K. K. (1), Sąd Rejonowy oddalił je w punkcie II.1. zaskarżonego wyroku jak bezzasadne i wskazał, że małoletni mieszkają z matką, miejscem ich zamieszkania jest zatem miejsce ich matki, która sprawuje nad nimi bieżącą pieczę. Sąd Rejonowy w punkcie II.2. wyroku odstąpił od obciążania pozwanej kosztami procesu.

Z powyższym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego nie zgodziła się żadna ze stron.

Pozwany zaskarżył przedmiotowy wyrok w części zasądzone od niego na rzecz każdego z powodów rentę alimentacyjną w kwocie powyżej 550 zł oraz w zakresie pkt I.4. tj. nakazania sięgnięcia od niego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu kwoty 840 zł tytułem opłaty. Jako zarzuty apelacji pozwany wskazał na naruszenie:

1. prawa materialnego, tj. art. 135 § 2 k.r.o. przez jego niezastosowanie i obciążenie go obowiązkiem alimentacyjnym wobec dzieci w praktycznym większym wymiarze niż matkę, pomimo tego, iż okoliczności niniejszej sprawy w tym

majątkowe możliwości stron oraz zakres osobistej pieczy sprawowanej przez niego nad dziećmi nie uzasadniają takiego rozwiązania;

2. przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny jego sytuacji i zakresu ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego, bez rozważenia wszystkich zebranych w sprawie dowodów uzasadniających zasądzenie renty alimentacyjnej w wysokości wyższej niż po 550 zł na każde z dzieci;

3. przepisów postępowania, przez niezastosowanie art. 102 k.p.c. i obciążenie go kosztami postępowania pomimo tego, iż nie dał on podstawy do wytoczenia niniejszego powództwa.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I ust. 1 przez zasądzenie od niego na rzecz małoletnich renty alimentacyjnej w wysokości po 550,00 zł, tj. łącznie w wysokości 1.100,00zł, a także o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I ust. 4 przez odstąpienie od obciążenia go kosztami sądowym.

Ponadto, wniósł o zwolnienie go od ponoszenia kosztów sądowych niniejszego postępowania apelacyjnego w całości, a także przeprowadzenie dowodu z dokumentów załączonych do apelacji, na okoliczności w jej treści wskazane.

W uzasadnieniu apelacji pozwany podniósł, że wraz z K. K. (1) sprawuje nad małoletnimi powodami pieczę naprzemienną, a z uwagi na niezakończenie na dzień złożenia apelacji postępowania w przedmiocie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi zasadne było wstrzymanie się z wydaniem wyroku do czasu zakończenia ww. postępowania.

Pozwany zakwestionował wydatki na łyżwiarstwo małoletniej J. N. deklarowane przez jej matkę. Dodatkowo wskazał, że uiszczana przez niego renta alimentacyjna powinna być wyłączną kwotą obciążającą go w zakresie podstawowych potrzeb małoletnich. Zdarzało się jednak, że dokonywał on zakupów ubrań dla małoletnich.

Nadto zdaniem apelującego status finansowy matki małoletnich jest korzystniejszy od jego sytuacji majątkowej, a ponoszone przez niego wydatki przekraczają uzyskiwane dochody. Z uwagi na powyższe korzysta on z finansowej pomocy najbliższych.

W przedmiocie kosztów postępowania, apelujący wskazał, że w jego ocenie uzasadnione było zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpienie od obciążenia go kosztami postępowania w zakresie kwoty 840 zł tytułem opłaty sądowej.

W odpowiedzi na apelację, powodowie wnieśli o:

1. oddalenie apelacji pozwanego;

2. przeprowadzenie dowodów z dokumentów, tj. dokumentacji medycznej małoletnich na okoliczność aktualnego stanu ich zdrowia, znajdujące się w aktach sprawy prowadzonej przez Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, (...), sygn. IV Nsm 778/18;

3. zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu ww. pisma strona powodowa zaprzeczyła twierdzeniom pozwanego w przedmiocie pieczy naprzemiennej.

Z kolei w kontekście sytuacji finansowej R. N. (1) powodowie zwrócili uwagę na brak wykazania przez niego zaciągania pożyczek na pokrycie jego bieżących wydatków. Nadto wskazali, że zobowiązania kredytowe spłacane przez pozwanego w wysokości ustalonej przez Sąd Rejonowy zgodnie z dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy, na dzień sporządzenia ww. odpowiedzi na apelację, powinny zostać już spłacone.

W przedmiocie ponoszenia przez pozwanego wydatków na ich ubrania, powodowie podnieśli, że zdarzało się, iż pozwany nie zwracał ich rzeczy osobistych, które były zabierane na czas kontaktów z nim.

Dodatkowo, strona powodowa nie zgodziła się z wskazanym przez pozwanego okresem trwania sezonu łyżwiarskiego. Nadto, w ocenie powodów stan zdrowia małoletnich jest bagatelizowany przez pozwanego.

Powodowie apelacją zaskarżyli przedmiotowe rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w części tj. co do pkt. I.2 w części oddalającej powództwo ponad kwotę 700 zł miesięcznie, tj. co do kwoty 300 zł w stosunku do każdego z nich (zakres zaskarżenia został sprecyzowany pismem z dnia 13 lipca 2020 r.) oraz co do pkt. I.5. Jako zarzuty apelacji powodowie wskazali na naruszenie:

I. przepisów prawa procesowego, mających istotny wpływ na rozstrzygnięcie tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c.:

a) przez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego i w konsekwencji błędne ustalenie, iż:

i.) opłaty za Internet i telewizję wynoszą 66 zł miesięcznie, tj. 22 zł na osobę, podczas gdy ich matka wykazała, iż koszty te wynoszą ok. 35 - 40 zł na osobę;

ii.) koszty ich wyżywienia wynoszą 400 zł - 500 zł na osobę miesięcznie, podczas gdy K. K. (1) wykazała, iż wydaje po ok. 600 zł miesięcznie na wyżywienie każdego z nich;

(....) zakup środków czystości i kosmetyków wynoszą 50 zł na każdego z nich, podczas gdy ich matka wydaje po ok. 100 zł miesięcznie;

iv.) koszty rozrywki każdego z nich wynoszą 100 zł, podczas gdy są one wyższe, tj. kształtują się na poziomie 150 zł miesięcznie,

b) przez przekroczenie granic swobodnej oceny zeznań ich matki i w konsekwencji pominięcie, iż wydaje ona miesięcznie ok. 100 zł na lekarstwa na rzecz jednego z nich tj. na rzecz J. N.;

c) dowolnej, a nie swobodnej ocenie materiału dowodowego zebranego w sprawie i pominięciu przedstawionych przez nich dowodów w postaci tabel stworzonych przez pozwanego na okoliczność jego rzeczywistych zarobków oraz możliwości zarobkowych,

d) dowolnej, a nie swobodnej ocenie materiału dowodowego zebranego w sprawie i uznanie za wiarygodne zeznania świadka K. N. (2), na okoliczność ich usprawiedliwionych potrzeb oraz faktycznej sytuacji finansowej pozwanego;

2. art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. przez oddalenie przez Sąd I instancji ich wniosku dowodowego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów wskazanych w ich piśmie z dnia 22 grudnia 2018 r., tj. o przeprowadzenie dowodów z dokumentów prywatnych - tabel sporządzonych przez matkę dzieci precyzujących koszty utrzymania, tabel od stycznia 2016 r. do sierpnia 2017 r. oraz z przesłuchania świadków V. W. i S. B. oraz wniosku o zobowiązanie pozwanego do przedłożenia historii jego rachunku bankowego za lata 2017 — 2018;

3. art. 100 k.p.c. przez błędne zastosowanie zniesienia wzajemnych kosztów zastępstwa procesowego, w sytuacji gdy Sąd Rejonowy w żaden sposób nie wyjaśnił swojego postępowania, ani nie powołał się na kryterium słusznościowego rozłożenia obowiązku ponoszenia tych kosztów.

II. przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 133 § 1 kro w zw. z art. 135 § 1 k.r.o. z uwagi na uznanie, iż usprawiedliwione koszty utrzymania każdego z nich wynoszą 1.400 zł, gdy tymczasem usprawiedliwione koszty utrzymania dziecka w tym wieku są wyższe;

2. art. 135 § 1 k.r.o. z uwagi na nieuwzględnienie, iż pozwany mógłby uzyskać dodatkowy zarobek oraz brak oszacowania jego możliwości zarobkowych.

Mając powyższe na uwadze powodowie wnieśli o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w ten sposób, że Sąd podwyższy rentę alimentacyjną orzeczoną przez Sąd I Instancji z kwoty 700 zł do kwoty 1.000 zł miesięcznie, począwszy od dnia 11 września 2018 r., płatnej z góry do dnia 10 każdego miesiąca wraz z odsetkami ustawowymi w wypadku zwłoki w płatności każdej z rat, przy czym świadczenie to ma być płatne do rąk ich przedstawiciela ustawowego tj. matki K. K. (1);

2. na podstawie art. 380 k.p.c. o uchylenie postanowienia Sądu I Instancji wydanego na rozprawie w dniu 14 lutego 2019 r. i przeprowadzenie wniosków dowodowych wskazanych w ich piśmie z dnia 12 grudnia 2018 r., tj. tabel sporządzonych przez matkę dzieci precyzujących koszty utrzymania, tabel od stycznia 2016 roku do sierpnia 2017 r., przesłuchania świadka V. W., przesłuchanie świadka S. B. oraz zobowiązanie Pozwanego do przedłożenia historii jego rachunku bankowego za lata 2017 – 2018;

3. zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu w postępowaniu przed Sądem I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

4. rozpoznanie sprawy pod ich nieobecność lub ich pełnomocnika.

Nadto, ewentualnie powodowie wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji powodowie podnieśli, że koszt ich usprawiedliwionych potrzeb wynosi ok. 2.000 zł miesięcznie.

Strona powodowa wskazała także, że uznanie przez Sąd Rejonowy zeznań świadka K. N. (2) za wiarygodne jest sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Poza tym w ocenie powodów oddalenie przez Sąd I instancji wniosków dowodowych zawartych w ich piśmie z dnia 12 grudnia 2018 r. było błędne. W tym kontekście podnieśli niezapoznanie się przez Sąd Rejonowy z treścią ww. pisma przed wydaniem postanowienia w ww. przedmiocie. Nadto ww. wnioski dotyczyły dokumentów zawierających sprecyzowanie wysokości kosztów ich utrzymania, które zostało sporządzone przez K. K. (1) oraz tabeli za okres od stycznia 2016 r. do sierpnia 2017 sporządzonej przez pozwanego. Zdaniem powodów przedmiotowe dowody są kluczowe w celu ustalenia możliwości zarobkowych pozwanego.

Dodatkowo strona powodowa wskazała, że w jej ocenie pozwany mógłby uzyskać dodatkowy dochód, poza ten dotychczas wykazany.

W odpowiedzi na apelację powodów pozwany wniósł o:

1. oddalenie apelacji w całości,

2. przeprowadzenie dowodu z dokumentów wskazanych w treści odpowiedzi na apelację na okoliczności w niej wskazane;

3. zasądzenie od strony powodowej na jego rzecz kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu ww. pisma pozwany wskazał, że w jego ocenie twierdzenia strony powodowej zawarte w apelacji nie znajdują potwierdzenia w materiale dowodowym zgromadzonym w niniejszej sprawie, a nadto Sąd I Instancji w sposób prawidłowy ustalił koszty wyżywiania małoletnich. Zadaniem pozwanego kwota 900 zł jest wykraczająca

na wyżywienie 3 osób, a kwota 50 zł na środki czystości jest odpowiednia w przypadku 6- letniego dziecka. Z kolei koszty rozrywki, według niego powinny być zaspokajanie z pieniędzy pochodzących z programu 500+. Nadto pozwany zakwestionował koszty leczenia małoletnich.

R. N. (1) zaprzeczył także, że jego możliwości zarobkowe są wyższe, niż wynika to z osiągniętych przez niego dochodów oraz wskazał, że opłaca dodatkowego ubezpieczenie dla małoletnich.

W ocenie pozwanego o potrzebie uzyskiwania przez niego pomocy finansowej świadczą nie tylko zeznania świadka K. N. (2), ale przede wszystkim wysokość ponoszonych przez niego wydatków.

Pozwany odnosząc się do oddalonych wniosków dowodowych strony powodowej, wskazał, że przedłożone tabele nie zostały podparte stosownymi dokumentami, a wnioski o przesłuchania świadków zmierzały do jedynie przedłużenia postępowania.

Pismem z dnia 9 czerwca 2020 r. powodowie wskazali, że od września rozpoczynają naukę w pierwszej klasie szkoły podstawowej z czym może wiązać się potrzeba zakupu dodatkowego sprzętu w celu uczestnictwa w zajęciach zdalnych, a K. K. (1) utraciła kontrakt stanowiący jej główny przychód i obecnie poszukuje pracy.

Z kolei pozwany pismem z dnia 20 lipca 2020 r. wniósł o przeprowadzenie dowodów z dokumentów tj. CV K. K. (1) oraz jego rachunków bankowych i dotyczącego go zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 16 czerwca 2020 r. R. N. (2) podniósł także, że K. K. (1) często zmieniała pracę także przez 2020 r. oraz, że przedsiębiorcy z uwagi na epidemie COVID-19 otrzymali wsparcie finansowe ze środków publicznych. Pozwany wskazał również, że zajęcia w roku szkolnym 2020/2021 prawdopodobnie będą prowadzone w formie stacjonarnej, a w przypadku nauki zdalnej odpowiedni sprzęt komputerowy jest udostępniany przez szkoły nieodpłatnie.

Nadto, strony niniejszego postępowania zostały wezwane do przedłożenia w terminie 21 dni oświadczeń o aktualnej sytuacji majątkowej, w szczególności zeznań podatkowych za 2018 r., historii rachunków bankowych oraz zaświadczeń o zarobkach za ostatnie 12 miesięcy, z uwzględnieniem wszystkich elementów wynagrodzenia pozwanego oraz K. K. (1). Pozwany wykonał ww. wezwanie pismem nadanym 19 marca 2020 r. Z kolei strona powodowa przedłożyła ww. dokumenty wraz z pismem złożonym w dniu 12 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powodów w przeważającej części zasługiwała na uwzględnienie, natomiast apelacja pozwanego podlegała oddaleniu jako niezasadna.

Obie strony zarzuciły naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. W pierwszej kolejności wskazania wymaga, że zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd rozstrzygając konkretny spór ma obowiązek dokonania wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego ustalonego w oparciu o wszystkie prawidłowo przeprowadzone dowody.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Co istotne, skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia przez sąd swobodnej oceny dowodów może mieć miejsce wyłącznie wówczas, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych. Powyższe wyklucza naruszenie reguł swobodnej oceny dowodów w przypadku, gdy z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym. Z uwagi na powyższe skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny materiału dowodowego nie może ograniczyć się wyłącznie do wskazania na inny, niż ustalony przez sąd stan faktyczny i wymaga wskazania jakie kryteria oceny naruszył sąd w przypadku konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając. Tym samym polemika strony z oceną dokonaną przez sąd, która nie jest podparta merytorycznymi argumentami, nie może stanowić podstawy do podważenia ustaleń dokonanych w danej sprawie.

Pozwany zarzucił Sądowi Rejonowemu dowolną ocenę jego sytuacji i zakresu ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego względem małoletnich, a także brak rozważania całokształtu zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego. Ogólnikowy sposób sformułowania przedmiotowego zarzutu pozwanego, nie pozwala jednak na ustalenie jego merytorycznej treści. Pozwany nie wykazał bowiem, jakie kryteria swobodnej oceny dowodów miały zostać naruszone przez Sąd Rejonowy. Istota ww. zarzutu sprowadza się zatem wyłącznie do wskazania na odmienny, niż ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny, który w przekonaniu apelującego odpowiada rzeczywistości. Przedmiotowy zarzut stanowi tym samym jedynie wyraz polemiki pozwanego z ustaleniami poczynionymi przez Sąd I Instancji.

Niemniej jednak, w pierwszej kolejności należy odnieść się do kwestii możliwości zarobkowych i majątkowych R. N. (1). Podkreślenia w tym zakresie wymaga, co konsekwentnie zdaje się pomijać strona pozwana, że okolicznością decydującą o rozmiarze obowiązku alimentacyjnego nie są zarobki osiągnane przez ojca małoletnich w danym momencie, a jego możliwości zarobkowe. W odniesieniu od ustalenia ww. okoliczności wskazać należy, że Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 listopada 1997 r., sygn. akt II CKN 476/97, w treści którego wskazano, iż „możliwości te określa się przy tym nie według faktycznie osiągnianych dochodów, ale według tego, jakie dochody może osiągać zobowiązany do alimentowania przy założeniu, że dokłada wszelkich starań i swoje możliwości zarobkowe w pełni wykorzystuje”. Istotne znaczenie ma zatem to, czy osiągnane przez zobowiązanego dochody są zgodne z tymi, jakie jest on w stanie uzyskać przy wykorzystaniu swojego potencjału, zarówno umysłowego, jak i fizycznego oraz przy dołożeniu w tym zakresie należytej staranności.

Z uwagi na powyższe zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ocenił, że pozwany nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości zarobkowych. Jak bowiem prawidłowo ustalił Sąd I Instancji R. N. (1) w 2017 r. uzyskał łączny roczny dochód w wysokości 67.963,33 zł brutto, z kolei w 2018 r. w kwocie 56.023,33 zł brutto. Jak nadto uzupełniająco ustalił Sąd Okręgowy łączny roczny dochód pozwanego w 2019 r. wyniósł 51.600,40 zł.

Dowód: deklaracja podatkowa pozwanego (k. 540-543).

Tym samym nie sposób uznać, aby z uwagi na osiągnane wcześniej większe dochody, obecne niższe zarobki pozwanego, miały przemawiać za wykorzystywaniem przez R. N. (1) w pełnym zakresie jego możliwości zarobkowych. Zasady doświadczenia życiowego (art. 233 § 1 k.p.c.) przemawiają bowiem za tym, że wraz z upływem lat pracownicy zdobywają doświadczenie zawodowe, co zwiększa ich możliwości zarobkowe. Nadto, jak dodatkowo ustalił Sąd Okręgowy pozwany obecnie jest zatrudniony na stanowisku przedstawiciela handlowego.

Dowód: umowa o pracę (k. 503).

Zarobki przedstawicieli handlowych uzależnione są od wyników sprzedażowych, które wpływają na otrzymanie ewentualnej prowizji i tym samym na wysokość otrzymywanego wynagrodzenia. Powyższe jest także zgodne z treścią samej umowy o pracę zawartej przez pozwanego z firmą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa. W pkt 1.5 ww. umowy wskazano bowiem na dodatkowe składniki wynagrodzenia. Ich zakres został wymieniony w załączniku do przedmiotowej umowy. Pozwany do odpowiedzi na apelację powodów załączył jednak wyłącznie treść samej umowy, bez ww. załącznika.

W odniesieniu z kolei do matki małoletnich podkreślić należy, że jak ustalił Sąd Rejonowy w 2017 r. uzyskała ona łączny roczny dochód brutto w kwocie 68.136,82 zł, z kolei w 2018 r. w kwocie 31.632,36 zł brutto. Jak nadto uzupełniająco ustalił Sąd Okręgowy łączny roczny dochód K. K. (1) w 2019 wyniósł 31.732,93 zł.

Dowód: deklaracja podatkowa pozwanego (k. 540-543).

W tym kontekście wskazać należy, że analogicznie, jak w przypadku pozwanego, zmniejszenie dochodów K. K. (1) latach 2018-2019, nie powodują potrzeby zmiany ustaleń poczynionych przez Sąd Rejonowy, co jej możliwości

zarobkowych i majątkowych. Stwierdzić zatem należy, że możliwości zarobkowe pozwanego i matki powodów kształtują się na takim samym poziomie i jak ustalił Sąd Rejonowy wynoszą one ok. 3.000 – 4.000 zł miesięcznie

Nadto z uwagi na powyższe oraz zważywszy na treść art. 381 k.p.c. Sąd Okręgowy pominął dowód z CV K. K. (1) wnioskowany przez pozwanego w piśmie z dnia 20 lipca 2020 r.

Przechodząc do dalszego omówienia przedmiotowego zarzutu pozwanego należy odnieść się do oceny sytuacji finansowej R. N. (1). W pierwszej kolejności podkreślania wymaga, że, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, bez znaczenia w niniejszej sprawie pozostają ewentualne zobowiązania kredytowe pozwanego. Niemniej jednak, Sąd Okręgowy nie zgadza się z oceną Sądu I Instancji w przedmiocie możliwości spełniania przez pozwanego ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego. Sąd Rejonowy wskazał bowiem, że pozwany nie jest w stanie więcej łożyć na dzieci więcej niż łącznie 1.400 zł miesięcznie. Powyższa ocena jest błędna z uwagi na ustalone możliwości zarobkowe pozwanego. W tym zakresie Sąd Okręgowy podziela bowiem stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z 9 czerwca 1976 r., sygn. akt III CZP 46/75, zgodnie z którym „uchylenie się przeto przez zobowiązanego do alimentacji od podjęcia pracy w ogóle lub od podjęcia pracy lepiej płatnej, ale wymagającej większego wysiłku, nie zwalnia go – zwłaszcza gdy chodzi o obowiązek alimentacyjny wobec dziecka – od łożenia na utrzymanie i wychowanie dziecka w granicach zarobków możliwych do osiągnięcia”. Nadto w ocenie Sądu Okręgowego, gdyby pozwany wykorzystywał w pełni swój potencjał, to nie musiałby, jak podnosi, korzystać z materialnej pomocy swojej rodziny.

W tym miejscu należy ustosunkować się także do zarzutu strony powodowej w przedmiocie oceny wiarygodności świadka K. N. (2). Na wstępie podkreślenia wymaga, że na podstawie zeznań ww. świadka Sąd I Instancji nie poczynił, wbrew twierdzeniom strony powodowej ustaleń w przedmiocie uzasadnionych potrzeb małoletnich, a jedynie w zakresie sytuacji finansowej pozwanego oraz okoliczności, iż rodzina wspomaga R. N. (1) kwotą około 2.000 zł.

Zdaniem Sądu Okręgowego uznanie zeznań K. N. (2) za wiarygodne w ww. zakresie nie nosi znamion dowolności. Wysokość zarobków pozwanego oraz stałych opłat przez niego ponoszonych wskazanych przez ww. świadka jest bowiem w przeważającym zakresie spójna z zeznaniami pozwanego oraz dokumentami znajdującymi się w aktach niniejszej sprawy. Sąd Rejonowy słusznie nie znalazł także podstaw do poważenia wysokości pomocy finansowej otrzymywanej przez pozwanego od członków jego rodziny. Nadto, jak dodatkowo ustalił Sąd Okręgowy ww. fakt wynika z przedłożonej przez pozwanego historii rachunku bankowego. Podkreślenia jednak wymaga, że przedmiotowe ustalenia, z przyczyn wskazany powyżej, nie wpływają na ustalenie możliwości zarobkowych pozwanego i zakres ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego.

Dowód: historia operacji (k. 547-551).

Kolejną przesłanką pozwalającą na ustalenie zakresu obowiązku alimentacyjnego są usprawiedliwione potrzeby uprawionych (art. 135 § 1 k.r.o.). Ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego w przedmiocie kosztów utrzymania małoletnich zostały podważone przez obie strony sporu. Zdaniem pozwanego koszty wyżywienia na trzy osoby wynosi łącznie ok. 900 zł miesięcznie, a nadto część kosztów np. na rozrywkę powinna być ponoszona ze środków pochodzących z programu 500+.

Z kolei w ocenie strony powodowej łączny koszt usprawiedliwionych potrzeb małoletnich wynosi po 2.000 zł. Zdaniem powodów ustalenia Sądu Rejonowego były wynikiem naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i tym samym są błędne. W ocenie Sądu Okręgowego argumentacja strony powodowej zasługuje na uwzględnienie.

W tym kontekście, w pierwszej kolejności wskazania wymaga, że jak dodatkowo ustalił Sąd Okręgowy strona powodowa załączyła do pozwu wyliczane koszty utrzymania małoletnich. Z ww. zestawień wynika, że miesięczny koszt utrzymania K. N. (1) wynosi 2.606,45 zł, a J. N. 2.585,37 zł.

Dowód: zestawienia kosztów utrzymania małoletnich (k. 7-14).

W ocenie Sądu Okręgowego ww. wyliczenia cechuje szczegółowość, co świadczy o tym, iż strona powodowa podchodzi do kwestii kosztów utrzymania małoletnich w sposób przemyślany i dokonała wnikliwej analizy ich wysokości. Powyższe wymaga zestawienia z тезami ww. zakresie podnoszonymi przez pozwanego. R. N. (1) w przedmiocie kosztów utrzymania małoletnich ograniczył się wyłącznie do zaprzeczenia тезom powódki i wskazania na koszty wyżywienia, których wysokość budzi wątpliwości i w ocenie Sądu Okręgowego została ustalona w sposób arbitralny.

Powyższe rozważania nie przesądzają jednak o tym, że ww. koszty utrzymania powodów ustalone przez ich matkę są zasadne.

Przechodząc do omówienia oceny dokonanej przez Sąd Rejonowy wskazania wymaga, że Sąd I Instancji w sposób prawidłowy ustalił koszty leczenia małoletniego K. N. (1). Nadto, co do zasady poprawnie ustalił koszty mieszkania. Wyjątek stanowią jedynie wydatki na Internet i telewizję, które zostały ustalone przez Sąd Rejonowy w sposób niezgodny ze zgromadzonym materiałem dowodowym. Jak dodatkowo bowiem ustalił Sąd Okręgowy, ww. koszty wynoszą miesięcznie 110 zł, co daje ok. 36 zł na osobę.

Dowód: załącznik do faktury (k. 291).

Z uwagi na powyższe ww. koszt został zaniżony przez Sąd Rejonowy o ok. 14 zł

Koszty zajęć dodatkowy małoletniej J. N. także ustalono prawidłowo. Kwota 100 zł miesięcznie stanowi bowiem uśrednienie i uwzględnia nie tylko, jak chciałby pozwany długość okresu lyżwiarskiego, ale całokształt wydatków ponoszonych w przedmiotowym zakresie, takich jak m.in. koszt wejścia na lodowisko oraz zakupu niezbędnego sprzętu.

Sąd I instancji przyjął, iż środki niezbędne na wyżywienie małoletnich mieszczą się w granicach 400-500 zł. Powyższe ustalenia zostały poczynione z uwzględnieniem wieku małoletnich na dzień wyrokowania przez Sąd Rejonowy. Powodowie chodzili wówczas do przedszkola, w którym spożywali część posiłków. Od września małoletni rozpoczną jednak naukę w szkole podstawowej, co powoduje, że ww. okoliczność ulegnie zmianie. Niezależnie jednak od powyższego wskazania wymaga, że małoletni są w wieku dorastania i w celu umożliwienia im prawidłowego rozwoju, niezbędne jest zapewnianie produktów spożywczych wysokiej jakości, których zakup często wiąże się z koniecznością zapłaty wyższej ceny. Tym samym, w ocenie Sądu Okręgowego, koszty wyżywianie każdego z uprawnionych wynosi min. 600 zł i jest o 100-200 zł wyższy, niż ustalił to Sąd Rejonowy.

Poza tym wskazania wymaga, że z uwagi na rozpoczęcie nauki w szkole podstawowej dotychczas ponoszone koszty przedszkola zastąpią koszty książek i przyborów szkolnych. Jak wynika bowiem z zasad doświadczenia życiowego (art. 233 § 1 k.p.c.) koszty związane z edukacją nie ograniczają się wyłącznie do jednorazowego zakupu zeszytów, czy plecaka i przyborów szkolnych. W ciągu roku szkolnego rodzice proszeni są bowiem o przygotowanie dodatkowych materiałów związanych z projektami realizowanymi na zajęciach, a przybory szkole ulegają zużyciu lub zniszczeniu. Tym samym koszty związane z edukacją małoletnich, w ocenie Sądu Okręgowego należy ustalić na poziomie ok. 200 zł miesięcznie.

Jednocześnie zaznaczyć należy, że w ocenie Sądu Okręgowego zasady doświadczenia życiowego (art. 233 § 1 k.p.c.), przemawiają także za tym, iż koszt odzieży i obuwia dla dzieci w wieku powodów wynoszą ok. 200 – 250 zł miesięcznie. Ustalenie ww. kosztów musi bowiem uwzględniać fakt, że dzieci w tym okresie wymagają częstej zmiany odzieży z uwagi na ich dynamiczny rozwój fizyczny. Tym samym ww. wartości zostały zaniżone o 100 - 150 zł.

Ponadto, Sąd Rejonowy, w ocenie Sądu Okręgowego, zaniżył także wysokość kosztów środków czystości i kosmetyków. Uwzględniając bowiem zakres niezbędnych środków czystości i kosmetyków wskazanych w tabelach sporządzonych przez matkę powodów i załączonych do pozwu, którego zasadność nie budzi wątpliwości Sądu Okręgowego oraz potrzebę zapewnienia produktów chociażby przeciętnej jakości, ww. koszty wynosi min. 50 zł więcej, niż kwota ustalona przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy przyjął również, że zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego (art. 233 § 1 k.p.c.) usprawiedliwione jest wydatkowanie kwoty 150 zł na każde dziecko tytułem zapewnienia małoletnim rozrywki np. wyjścia do kina, zoo lub na basen. Kwota taka wystarczy również na pokrycie kosztów prezentów urodzinowych na zabawy organizowane przez kolegów J. i K. N. (1). Nie może bowiem budzić wątpliwości, że dla prawidłowego rozwoju małoletnich niezbędne jest zapewnienie im nie tylko podstawowych potrzeb życiowych, ale także kontaktu z kulturą na poziomie dostosowanym do ich rozwoju (np. kino, książki dla dzieci), aktywności fizycznej (np. basen) oraz kontaktu z rówieśnikami, w tym podczas przyjęć urodzinowych ich kolegów i koleżanek. Tym samym koszt z ww. tytułu ustalony przez Sąd Rejonowy powinien być o 50 zł wyższy.

Jak dodatkowo ustalił Sąd Okręgowy, małoletnia J. N. choruje na astmę, a nadto z uwagi na skrzywienie zgryzu wymaga konsultacji ortodontycznej.

Dowód: zeznania K. K. (1) (k. 269-270), zeznania świadka K. N. (2) (k. 410-412), karta badania pacjenta (k. 296).

Z uwagi na powyższe wskazany przez stronę powodową łączny koszt leczenia małoletniej w wysokości średnio 100 zł miesięcznie nie może zostać uznany za wygórowany. Pominięta przez Sąd Rejonowy, ww. kwota podlega zatem zaliczeniu do uzasadnianych potrzeb uprawnionej w całości. Sąd Okręgowy nie podzielił w tym zakresie stanowiska R. N. (1) według którego chwilowa poprawa stanu zdrowia małoletniej, na którą powołuje się pozwany miałyby stanowić o braku zasadności zaliczenia ww. kosztu do usprawiedliwionych potrzeb jego córki. Astma jest bowiem chorobą przewlekłą, co przesądza o konieczności zapewnienia stałej kontroli lekarskiej i środków na koszty z tym związane. Nadto, koszt leczenia małoletniej wynika jest nie tylko z ww. choroby, ale także z wady zgryzu.

W tym miejscu wskazania wymaga, że Sąd Okręgowy na podstawie art. 381 k.p.c. pominął dowody objęte wnioskiem strony powodowej, które zostały zawarte w odpowiedzi na apelację z dnia 21 listopada 2019 r. Strona mogła bowiem powołać je w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji.

Jak wynika z powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego usprawiedliwione potrzeby małoletnich są wyższe, niż ustalił to Sąd Rejonowy o ok. 450 zł w przypadku K. N. (3) oraz o ok. 550 zł w przypadku J. N.. Skoro zatem ze składowych wartości, na które powołał się Sąd I instancji wynika, że uzasadnione potrzeby małoletnich kształtowały się na poziomie ok. 1.400 zł, w ocenie Sądu Okręgowego należy uznać, że w przypadku K. N. (3) sumą, która rzeczywiście odpowiada dyspozycji art. 135 § 1 k.p.c. jest kwota ok. 1.850 zł, a w przypadku J. N. ok. 1.950 zł.

Odniesić należy się także do zarzutu strony powodowej w przedmiocie oddalenia przez Sąd pierwszej instancji wniosku dowodowego o dopuszczenie wniosków dowodowych wskazanych w piśmie powodów z dnia 22 grudnia 2018 r. Na etapie postępowania przez Sądem I instancji zastosowanie miał przepis art. 217 § 3 k.p.c. w brzmieniu wówczas obowiązującym, zgodnie z którym Sąd Rejonowy mógł pominąć twierdzenia i dowody, jeżeli zostały one powołane jedynie dla zwłoki lub okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione. Niezbędne jest zatem ustalenie zakresu okoliczności, które miałyby zostać wykazane przy pomocy przedmiotowych dowodów oraz weryfikacja, czy okoliczności te zostały już ustalone na ówczesnym etapie postępowania.

Przenosząc powyższe na kanwę niniejszej sprawy wskazania wymaga, że wnioskowane dowody miały na celu ustalenie kosztów utrzymania małoletnich oraz możliwości zarobkowych pozwanego. Dochody R. N. (1) wynikały jednak z przedłożonych na tamtym etapie postępowania takich dokumentów, jak deklaracja podatkowa oraz zaświadczenie o zatrudnieniu. Z kolei deklarowane przez matkę powodów koszty utrzymania małoletnich zostały już załączone w formie tabel na etapie składania pozwu. Nadto pismo z dnia 12 grudnia 2019 r. w dużej mierze stanowiło jedynie podsumowanie dotychczas zgromadzonych w aktach sprawy informacji. Działanie strony polegające na powoływanie dodatkowych dowodów w celu wykazania okoliczności, których ustalenie jest już na danym etapie postępowania możliwe w oparciu o dotychczas zgromadzony materiał, choć stanowi jedynie wyraz ostrożności i zapobiegliwości procesowej, nie przesądza o zasadności i celowości zgłaszanych wniosków dowodowych. Tym samym ww. działanie strony nie obliguje sądu do przeprowadzenia wszystkich wnioskowanych przez nią dowodów. Nadto przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków wskazanych w treści pisma z 12 grudnia 2019 r. doprowadziłoby do zbędnej zwłoki

w rozpoznaniu przedmiotowego sporu. Z uwagi na powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego, postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 14 lutego 2019 r. było prawidłowe.

Ww. przesłanki stanowiły także podstawę do pominięcia dowodów wskazanych w apelacji strony powodowej, który były powtórzeniem wniosków będących przedmiotem ww. postanowienia Sądy I Instancji. Nadto podkreślania wymaga, że Sąd Okręgowy podzielił stanowisko strony powodowej zawarte w apelacji i w tym celu nie było potrzeby uzupełniania materiału dowodowego o dowody objęte omawianym zarzutem.

Podsumowując wyżej omówione zarzuty, podkreślania wymaga, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy zgromadził materiał dowodowy. Niemniej jednak z uwagi na ww. uchybienia Sąd Okręgowy, w sposób częściowo odmienny ustalił rozmiar uzasadnionych potrzeb J. i K. N. (1), a nadto ustalił, że możliwości zarobkowe pozwanego przemawiają za tym, aby R. N. (1) spełniał ciężący na nim obowiązek alimentacyjny w wyższym zakresie, niż orzeczono w zaskarżonym wyroku.

Strony niniejszego sporu zarzuciły zaskarżonemu rozstrzygnięciu również naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 133 § 1 k.r.o. oraz art. 135 § 1 i 2 k.r.o. Zgodnie z ww. przepisami rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Z kolei zakres świadczeń alimentacyjnych zależy jest, jak od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Nadto wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego. W takim przypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego.

Przenosząc powyższe na kanwę niniejszej sprawy wskazać należy, że zarówno na matce, jak i na ojcu małoletnich ciąży obowiązek alimentacji powodów. Możliwości zarobkowe zobowiązanych są na analogicznym poziomie, z kolei usprawiedliwione potrzeby małoletnich kształtują się na poziomie 1.950 zł w przypadku J. N. oraz 1.850 zł w przypadku K. N. (1). W tym miejscu niezbędne jest zatem rozważanie, czy zobowiązani powinni w sposób równomierny pokrywać koszty utrzymania lub wychowania uprawnionych.

W tym kontekście, odnieść należy się do kwestii świadczenia wychowawczego wypłacanego na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407) tj. tzw. 500+, które jak wprost wynika z literalnego brzmienia art. 135 § 3 pkt 3 k.r.o. nie wpływa na zakres obowiązku alimentacyjnego. To rodzice małoletnich są bowiem zobowiązani do alimentacji na ich rzecz oraz do zapewnienia dzieciom środków na zaspokojenie ich usprawiedliwionych potrzeb. Wsparcie publiczne ma na celu jedynie pomoc rodzicom i częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka. Fakt otrzymywania ww. świadczenia nie może zatem prowadzić alimentacji w mniejszym zakresie, niż wynika to z potrzeb dziecka na danym etapie rozwoju. Tym samym tezy pozwanej, w przedmiocie rzekomego wpływu ww. świadczenia na ciężący na nim obowiązek alimentacyjny są całkowicie nieuzasadnione.

Pozwany w uzasadnieniu złożonej przez siebie apelacji podniósł, że w jego ocenie rodzice małoletnich sprawują nad nimi pieczę naprzemienną. Z ww. twierdzeniem nie sposób się zgodzić. W polskim systemie prawa brak jest definicji legalnej pieczy naprzemiennnej. Niemniej jednak zakres omawianego zagadnienia można ustalić odwołując się do treści art. 582¹ § 4 k.p.c., art. 598²² k.p.c. oraz art. 756² § 1 pkt 3 i § 2 k.p.c. W powołaniu na ww. przepisy należy zatem wskazać, że z naprzemiennym sprawowaniem pieczy nad małoletnim przez jego rodziców mamy do czynienia, gdy dziecko mieszka z każdym z rodziców w powtarzających się okresach czasu. Nie budzi zatem wątpliwości, że ww. sytuacja nie występuje w niniejszej sprawie. Pozwany spędza dużo czasu z małoletnimi i część swojego obowiązku alimentacyjnego wykonuje osobiście, niemniej jednak nie zmienia to tego, że to K. K. (1) w większym zakresie dokłada osobistych starań w wychowanie i utrzymanie dzieci aniżeli pozwany. Małoletni mieszkają bowiem z matką, i to ona

sprawuje nad nimi bieżąca opiekę. Powyższe przemawia więc za tym, aby świadczenie alimentacyjne pozwanego było w nieznacznym zakresie wyższe, od świadczenia matki powodów.

Na ww. ustalenia nie ma wpływu załączona przez pozwanego do jego apelacji opinia z dnia 24 maja 2019 r. Istotny jest bowiem faktyczny zakres sprawowania opieki, a nie ocenia predyspozycji wychowawczych pozwanego. Tym samym ww. opinia nie mogła stanowić dowodu na okoliczności mające znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Nadto z uwagi na powyższe za bezzasadne należy uznać twierdzenia pozwanego, nie tylko co do sposobu sprawowania pieczy na małoletnimi, ale także co do tego, że w ocenie R. N. (1) ponosi on porównywalne koszty eksploatacyjne mieszkania w związku z kontaktami z dziećmi, jak K. K. (1).

Podsumowując, przy uwzględnieniu, że uzasadnione potrzeby małoletnich kształtuje się na poziomie ok. 1.850 zł - 1.950 zł, możliwości zarobkowe rodziców powodów są na analogicznym poziomie, a dzieci zamieszkują z matką, zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego alimenty, podwyższono do kwoty 1.000 zł na rzecz każdego z powodów, zgodnie z wnioskiem strony powodowej. W ocenie Sądu Okręgowego nieznaczne różnice w wysokości uzasadnionych potrzeb małoletnich, nie przemawiają bowiem za tym, aby różnicować wysokość rent alimentacyjnych zasądzonych w niniejszej sprawie.

Powyższe spowodowało także potrzebę zmiany wyroku Sądu Rejonowego w zakresie pkt 4 i ustalenie na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 2 w zw. z 113 ust. 1 pkt art. 13 ust. 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 755).

W przedmiotowej sprawie strony formułowały także zarzuty dotyczące rozstrzygnięć o kosztach zawartych w zaskarżonym wyroku.

Odnosząc się do zarzutu pozwanego podkreślić należy, że zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. zasądzenie od strony przegranej tylko części kosztów albo nie obciążanie jej nimi w ogóle możliwe jest w przypadku, gdy w danym stanie faktycznym wystąpi szczególnie uzasadniony wypadek, który powoduje, że zasądzenie kosztów od przegrywającego naruszałoby zasady współżycia społecznego oraz szeroko rozumiane poczucie sprawiedliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r., I CZ 183/12, Legalis). Przesłanki przemawiające za zastosowaniem przepisu art. 102 k.p.c. mogą być związane z przebiegiem danej sprawy (np. rodzaj sprawy, przedawnienie, znaczenia sprawy dla strony, czy jej przekonanie o zasadności dochodzonego roszczenia) albo wynikać z okoliczności niezwiązanych ze sprawą, takich jak sytuacja życiowa i majątkowa strony (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 1 grudnia 2011 r., sygn. akt I CZ 26/11). Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone w ww. postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r., I CZ 183/12, Legalis, zgodnie z którym „zakwalifikowanie konkretnego przypadku jako ‘szczególnie uzasadnionego’ wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy łączących się z charakterem żądania poddanego pod osąd”. Podkreślenia wymaga także, że powyższy przepis urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątek od ogólnych reguł dotyczących obciążania kosztami procesu nie podlega wykładni rozszerzającej.

W niniejszej sprawie argumentacja pozwanego, która w jego ocenie miałaby przemawiać za zastosowaniem art. 102 k.p.c. nie zasługuje na uwzględnienie. Dążenie do ugodowego zakończenia sporu, ani też ustalona sytuacja majątkowa pozwanego nie mogą być bowiem uznane za szczególnie uzasadniony wypadek. Nadto, jak dodatkowo ustalił Sąd Okręgowy, przed wytoczeniem przez powodów przedmiotowego powództwa, R. N. (1) przekazywał na rzecz każdego z nich miesięcznie po około 300 zł.

Dowód: zeznania K. K. (1) (k. 269-270), potwierdzenia przelewów (k. 45-51).

Pozwany nie wywiązywał się tym samym z ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego w sposób dostateczny, co wbrew jego twierdzeniom świadczy o tym, że dał podstawy do wytoczenia przeciwko niemu niniejszej sprawy. Z uwagi na powyższe omawiany zarzut pozwanego należy uznać za bezzasadny.

Nadto, także zarzut strony powodowej mający za przedmiot art. 100 k.p.c. okazał się nieuzasadniony. W tym kontekście wskazania wymaga, że Sąd Okręgowy podzielił stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 22 grudnia 2016 r., sygn. akt I ACa 653/16, Legalis, zgodnie z którym „wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami jest słuszne wówczas, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu przegrywającym i wygrywającym a zarazem wysokość kosztów każdej z nich jest zbliżona”.

Przenosząc powyższe na kanwę niniejszej sprawy wskazania wymaga przede wszystkim, że Sąd Rejonowy zniósł wzajemnie wyłącznie koszty zastępstwa procesowego. Tym samym, Sąd I Instancji uwzględnił fakt, że pozwany w większym zakresie przegrał przedmiotowy spór i nie zniósł wzajemnie kosztów opłaty sądowej, którymi obciążył R. N. (1) w całość. Nadto z uwagi na powyższe zaskarżone rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów pozostaje prawidłowe także, pomimo zmiany wysokości zasadzonych świadczeń alimentacyjnych.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., która w praktyce oznacza, że strona przegrywająca proces ponosi jego koszty i na żądanie obowiązana jest zwrócić stronie wygrywającej koszty niezbędne do celowej obrony jej praw, do których, co nie budzi wątpliwości należą koszty ustanowienia, przez występujące po stronie wygrywającej podmioty, profesjonalnego pełnomocnika. W niniejszej sprawie wobec oddalenia jego apelacji i uwzględnienia apelacji strony powodowej, to pozwany jest stroną przegrywającą, zatem to jego obciąża obowiązek zwrotu na rzecz powodów kosztów postępowania apelacyjnego przez niego poniesionych. Dlatego też zasadne jest zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów poniesionych przez nich kosztów w łącznej kwocie 1 350 zł. Wysokość kosztów w przypadku apelacji strony powodowej została ustalona na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. w wersji obowiązujące (Dz.U. z 2018 r. poz. 265 t.j.), a w przypadku apelacji pozwanego na podstawie § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. w wersji obowiązujące (Dz.U. z 2018 r. poz. 265 t.j.).

Tomasz Żak Ewa Blumczyńska Anna Kulczewska-Garcia